

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 111/2026-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JELENČÍK A PARTNERI advokátska kancelária, s. r. o., Tatranská 49, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-26C/135/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-26C/135/2009 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-26C/135/2009 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **7 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **824,72 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. januára 2026 sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ navrhuje uloženie príkazu mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 17 000 eur, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ je sporovou stranou v napadnutom konaní vedenom mestským súdom v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa žalobou zo 6. mája 2009 domáhal ochrany osobnosti, a to formou uverejnenia ospravedlnení a symbolického finančného zadosťučinenia. Žaloba pôvodne napadla Okresnému súdu Bratislava I, ktorý vo veci meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 26C/135/2009 zo 7. novembra 2013.

3. Rozsudok okresného súdu zo 7. novembra 2013 bol uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/173/2014 z 28. apríla 2017 zrušený a vec vrátená súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

4. Vec žaloby je v súčasnosti vedená mestským súdom pod sp. zn. B1-26C/135/2009, na ktorý prešla z dôvodu prechodu výkonu súdnictva podľa zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení neskorších predpisov.

5. Mestský súd v napadnutom konaní dosiaľ nerozhodol, pričom na 13. máj 2026 nariadil pojednávanie.

6. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 111/2026 z 26. februára 2026 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podstatou argumentácie je námietka existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní zo strany mestského súdu, ktorý za viac ako 8 rokov od zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu v právnej veci sťažovateľa nerozhodol. Od podania žaloby už uplynulo viac ako 16 rokov, pričom konanie o nej je opätovne na súde prvej inštancie.

8. Podľa sťažovateľa vec nie je právne ani fakticky zložitá. Sťažovateľ sám neprispel k predĺženiu konania. Vo veci konajúci mestský súd spôsobil prietahy predovšetkým prvotne vyhláseným nezákonným rozsudkom, čím sa konanie predĺžilo odvolacím konaním o viac ako tri roky a nečinnosťou súdu prvej inštancie po vrátení veci krajským súdom (takmer deväť rokov).

9. Priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ navrhuje z dôvodov nutnosti trpieť nenávratne a zásadne znížený význam požadovaného ospravedlnenia ako ním požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo veci samej a tiež strpením odopretia mu práva na spravodlivosť (neskoro poskytnutá spravodlivosť nie je spravodlivosťou).

10. Sumu finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje vzhľadom na celkovú dobu trvania napadnutého konania (takmer sedemnásť rokov), jeho celkový priebeh a ešte stále vzdialený výsledok v podobe právoplatne rozhodnutej veci v spojení tiež so špecifikom predmetu konania vo veci samej, pri ktorom platí, že význam akéhokoľvek ospravedlnenia zverejneného po viac ako sedemnástich rokoch od prednesenia napádaných výrokov podstatne a nevratne poklesol.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

11. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka mestského súdu, ktorá v prípise sp. zn. 1SprV/148/2026 z 23. marca 2023 po stručnom prehľade vo veci vykonaných procesných úkonov konštatovala dôvodnosť sťažovateľom namietaných priesťahov, ktoré neboli zapríčinené správaním sporových strán.

12. S prihliadnutím na okolnosti prípadu predsedníčka mestského súdu zastáva názor, že k priesťahom zo strany súdu prvej inštancie došlo, keď po rozhodnutí odvolacieho súdu 28. apríla 2017 nebolo konané vo veci plynulo, a to najmä z dôvodu pridelenia veľkého množstva spisov a taktiež v dôsledku pandemickej situácie.

III.2. Replika sťažovateľa:

13. Ústavný súd nevyhodnotil ako nevyhnutné vyžiadať si vyjadrenie sťažovateľa ku skutočnostiam uvádzaným vo vyjadreniach mestského súdu, keďže tieto obsahovali skutočnosti známe sťažovateľovi zo súdneho spisu a v podstatnom obsahovali záver o dôvodnosti námietok prezentovaných samotným sťažovateľom.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní mestského súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

18. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o ochrane osobnosti tvorí štandardnú agendu súdov, pričom ide o druh konania, ktorého povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (I. ÚS 158/04, II. ÚS 146/2012, IV. ÚS 334/2022). Právoplatné rozhodnutie o žalobe má pre sťažovateľa subjektívne nepochybne význam, ústavný súd sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre EŠLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie o ochrane osobnosti v dôsledku mimoriadne citeľného možného zásahu do sféry osobnostných práv a slobôd musí posudzovať prísnejšie ako štandardné veci (m. m. II. ÚS 32/03, II. ÚS 209/2012, I. ÚS 721/2024). Obsah vyžiadanejho spisu a ani vyjadrenie predsedníčky mestského súdu skutkovú zložitost' prejednávanej veci nepreukazujú.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany v konaní. Prihliadajúc na skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ čiastočne (nie však výrazne) tiež prispel svojim správaním k predĺženiu napadnutého konania, a to v období pred vydaním neskôr zrušeného meritórneho rozhodnutia, keď v dôsledku ospravedlnenia jeho neprítomnosti bolo pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo vo februári 2013, bez prejednávania veci odročené na máj 2013.

20. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup samotného mestského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

21. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných vo veci, berúc do úvahy súdny spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie, ústavný súd konštatuje neefektívnu činnosť súdu prvej inštancie v období po podaní žaloby (máj 2009), a to z dôvodu uskutočnenia výzvy žalovanému na vyjadrenie sa k žalobe až po uplynutí viac ako deviatich mesiacov od podania žaloby (február 2010), ako aj z dôvodu nariadenia v poradí prvého termínu pojednávania až na október 2012, t. j. v období presahujúcom tri roky od podania žaloby.

22. V novembri 2013 súd prvej inštancie síce vyhlásil rozsudok, no tento bol v apríli 2017 odvolacím súdom zrušený.

23. Z kasačného uznesenia krajského súdu z 28. apríla 2017 pritom vyplýva záver o porušení práv sťažovateľa ako sporovej strany na spravodlivé súdne konanie, a to z dôvodu vadného postupu súdu prvej inštancie, ktorý sa prejavil v procese vykonávania dokazovania. Konkrétne súd prvej inštancie nevykonával dôkaz listinami a náležitým spôsobom sa nevysporiadal s odôvodnením nevykonania dokazovania navrhovaného sťažovateľom. Procesná vadnosť súdu prvej inštancie tak bola dôvodom zrušenia meritórneho rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie.

24. Súčasťou už stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je názor, podľa ktorého čas konania na inštančne nadriadenom súde v prípade zrušenia rozhodnutia z dôvodu nepreskúmateľnosti alebo inej procesnej vady majúcej za následok porušenie práva strany na spravodlivý proces ide na „vrub“ súdu, ktorému sa rozhodnutie zrušilo (m. m. I. ÚS 59/2023, I. ÚS 451/2022, I. ÚS 725/2024). V konkrétnych okolnostiach veci k takémuto vadnému, a tým aj neefektívnemu postupu mestského súdu došlo (k tomu pozri bod 23 tohto nálezu), a preto konanie na odvolacom súde (od marca 2014 do júna 2017) je nevyhnutné pričítať na vrub súdu prvej inštancie.

25. Po vrátení veci v júni 2017 sa súd prvej inštancie obmedzil výlučne na izolovanú výzvu adresovanú sporovým stranám na uplatnenie dosiaľ nepredložených prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany, a to vo februári 2019, a zároveň nariadil termín pojednávania na 13. máj 2026. Nečinnosť súdu prvej inštancie po vrátení veci odvolacím súdom tak dosiahla ku dňu meritórneho prejednávania ústavnej sťažnosti obdobie takmer deviatich rokov a s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci, predovšetkým citlivosť predmetu konania, ako aj skutočnosť, že žaloba bola podaná už v roku 2009, takže celková doba konania bez jediného meritórneho rozhodnutia vo veci presiahla sedemnásť rokov, ju nemožno ničím ospravedlniť. Celkovú dobu konania vo veci žaloby presahujúcu obdobie sedemnástich rokov zároveň ústavný súd považuje za excesívnu.

26. S ohľadom na už zmienenú ničím neospravedlniteľnú nečinnosť a neefektívnu činnosť súdu prvej inštancie, ktorá sa prejavila v procesne vadnom postupe vyžadujúcom si opätovné prejednanie veci pred súdom prvej inštancie, ústavný súd uzatvára, že mestský súd nekonal tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná. Je zrejmé, že procesný postup mestského súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote.

27. K argumentácii mestského súdu týkajúcej sa existencie objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19), ktorá mu bránila v napadnutom konaní rozhodnúť, ústavný súd poznamenáva, že síce prihliada na túto skutočnosť (bližšie I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020, I. ÚS 732/2025), avšak v okolnostiach danej veci toto obdobie je zanedbateľné, keď mestský súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v rokoch 2020 a 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (od roku 2009, pozn.) na to, aby v prejednávanej veci rozhodol s konečnou platnosťou.

28. Už len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že obranu mestského súdu, ktorej podstatou je zdôraznenie celkového vysokého nápadu vecí, ústavný súd nemôže akceptovať. V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej

právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. IV. ÚS 594/2020).

29. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že v napadnutom konaní došlo postupom mestského súdu k zbytočným prietahom s následkom porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

30. Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Keďže predmetné napadnuté konanie nielenže nie je právoplatne skončené, ale ani v ňom po zrušení predchádzajúceho rozsudku nebolo vydané meritórne rozhodnutie, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal (bod 2 výroku tohto nálezu). Pritom zároveň dôrazne akcentuje, že príkaz ústavného súdu všeobecnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov nemá charakter odporúčania. Nerešpektovanie takéhoto príkazu spôsobuje ujmu nielen samotnému sťažovateľovi, ale aj spochybňuje dôveru verejnosti v súdny systém a vo výkon spravodlivosti (I. ÚS 92/2022, I. ÚS 732/2025).

31. Napokon sa ústavný súd zaoberal návrhom sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

32. Ústavný súd vzhľadom na všetky okolnosti posudzovaného prípadu v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde finančné zadosťučinenie priznal, majúc pritom na zreteli, že jeho cieľom je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

33. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia v danej veci ústavný súd prihliadol primárne na extrémnu dĺžku napadnutého konania v trvaní takmer 17 rokov, ako aj na extrémnu dobu nečinnosti po vrátení veci odvolacím súdom v trvaní takmer deviatich rokov a citlivosť predmetu konania týkajúceho sa ochrany osobnosti (k tomu pozri aj argumentáciu v bodoch 8 a 9 tohto nálezu) a rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 7 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku navrhovaného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

34. Ústavný súd napokon rozhodol o náhrade trov konania, pričom jej sumu určil podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), vychádzajúc zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej

služby za rok 2026 v sume 396,50 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2026 v sume 15,86 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

35. Sťažovateľovi priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) sumu náhrady trov konania celkovo 824,72 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

36. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu